

CIRCLE PERCUSSION

'Dan krijg je rook, licht en geluid. Circle Percussion!
Boem, boem, boem, boem, en weg zijn we.'

in de ban van Japan

'Het is echt sport. Dat merk je vooral als je het wat langer achter elkaar doet.'

Ubo de Sitter

The Rolling Stones, Little Feat, The Eagles, en zelfs The Beatles deden het al met veel succes: terugkomen na bijna of helemaal te zijn opgeheven. Dus waarom Circle Percussion niet? Deze slagwerkgroep, die toch ook al weer ruim 22 jaar bestaat, begint na een periode van relatieve windstilte aan een indrukwekkende serie nieuwe programma's. Slagwerkkant sprak na een repetitie met slagwerker en general manager Gijsbert Zwart en enkele groepsleden. Een gesprek over de broodnodige reorganisatie, slagwerk, theater, en natuurlijk over het kenmerk van Circle Percussion: de Japanse trommels.

door Bouke Bijlsma

In 1973 richtte slagwerker Michael de Roo - de huidige directeur van het Nederlands Danstheater - het Circle Ensemble op, genoemd naar *Circles* van de Italiaanse componist Luciano Berio. Dit was het eerste stuk dat door de wonderlijke formatie van slagwerk, zang, fluit en harp werd uitgevoerd. De samenstelling veranderde al snel door de uitbreiding met negen slagwerkers, en aan de hand van de avontuurlijke De Roo ontwikkelde het ensemble zich tot een niet-alledaagse slagwerkgroep. Begin jaren tachtig kwam het ensemble in contact met de Japanse slagwerkgroepen Kodo en Ondekoza en raakte onder de indruk van de combinatie van kracht en schoonheid van de traditionele Japanse slagwerkmuziek.

Vanaf dat moment is Circle Ensemble in de ban van Japanse trommels. De groep bijt zich vast in de Japanse muziekcultuur en maakt zich de fysiek zware technieken en speelhoudingen meester. Tijdens het Holland Festival van 1983 presenteert Circle Ensemble zich als de eerste niet-Japanse groep die deze muziek speelt. Het ensemble maakt daarvoor gebruik van eigen, authentieke Japanse trommels, waaronder een reusachtige *okedo-o-daiko* (doorsnede 1,95m).

In 1988 begeleidt de groep - inmiddels omgedoopt tot Circle Percussion - het Nederlands Danstheater bij het stuk *Kaguyahime*, een choreografie van Jiri Kylián op muziek van de Japanse componist Maki Ishii. Deze productie is ongekend succesvol, en Circle Percussion bereist samen met het balletgezelschap bijna de hele wereld.

SLAGWERKTRADITIES

Naast met het uitdragen van haar Japanse specialisatie blijft Circle Percussion ook op andere fronten actief. Bij het, eveneens door Jiri Kylián gemaakte, ballet *Falling Angels* speelt de groep het bekende stuk *Drumming* van de moderne componist Steve Reich. Daarnaast is er de serie *Drums of the World*, waarin Japanse, Latijns-Amerikaanse, Afrikaanse en westerse slagwerktradities elkaar afwisselen en aanvullen. Zowel in Nederland als op grote buitenlandse festivals is dit programma een groot succes.

Zo is Circle Percussion helemaal terug. Na een terugslag in de laatste paar jaar besluit Gijsbert Zwart, een van de toonaangevende spelers, dat het roer om moet. Eind 1994 levert hij een plan in voor een uitgebreide reorganisatie. De spelersgroep moet verkleind, de bestuurlijke taken verdeeld, en de toekomst duidelijk uitgestippeld. Het plan wordt aangenomen en Zwart wordt *general manager* van het gezelschap. Hij vertelt over deze ingrijpende en moeilijke periode.

EIGENAARDIGE REACTIES

Gijsbert Zwart (GZ): 'Ik kom zelf uit de spelersgroep. Op een gegeven moment stap je dan naar voren met een plan en neem je de leiding over. Dat wordt natuurlijk niet zomaar door iedereen geaccepteerd, dus ik heb wel

wat eigenaardige reacties gehad. Ik denk dat duidelijkheid daar de beste oplossing voor is. Ik heb gewoon mijn ideeën over de toekomst van Circle, en die hoop ik uit te kunnen voeren.'

'Het belangrijkste is dat alle aspecten van een productie aandacht krijgen. Je kunt bijvoorbeeld alle energie in de muzikale uitvoering steken, maar als de aankleding niet goed is, wordt zo'n voorstelling minder sterk. Het is mijn streven om die aspecten te herkennen en ervoor te zorgen dat ze worden geregeld. We hebben allemaal meegemaakt dat zaken niet goed geregeld waren, dus dat wordt zeker op prijs gesteld. Er zijn ook dingen die moeilijk wennen. Zoals bij deze repetitie. Heel veel mensen komen met een goede inbreng, maar op een gegeven moment moet je dat afkappen en zeggen: iedereen bek dicht en we gaan verder. Dan heb je in het begin wel wat gemor, maar daarna is het aftellen en verder gaan.'

Zijn de komende producties een testcase voor de nieuwe organisatie?

GZ: 'Het moet zichzelf natuurlijk wel gaan bewijzen. Maar als deze producties mislukken, komt dat niet omdat ze niet zijn aangeboden. Een productie kan bijvoorbeeld ook floppen omdat niemand hem vreet. Dat kan ik me trouwens moeilijk voorstellen, want het zijn stuk voor stuk unieke producties. Maar mensen moeten wel weten dat ze bestaan. Tot nu toe is onze publiciteit nooit zo sterk geweest. Bij *Kaguyahime* kwamen bijvoorbeeld mensen in de orkestbak kijken en zeiden: 'Ik ken nog zo'n clubje dat Japanse dingen doet, Circle Percussion.' En dan moet je dus zeggen: 'Ja, dat zijn wij'. Verschrikkelijk! Dan heb je dat ballet in de hele wereld gespeeld en weet niemand dat jij Circle Percussion bent. Daar moet aan gewerkt worden.'

'Ik sta er trouwens niet alleen voor. We hebben de taken goed verdeeld. Hans Zonderop deelt de spelers in voor de optredens, en hij heeft een belangrijke stem in de artistieke beslissingen. Zo ook Victor Oskam, die erg veel ervaring heeft. Janwillem van der Poll beheert de bladmuziek, en John May zorgt voor het instrumentarium en schrijft daarnaast veel nieuwe composities. Als de spelers bij de organisatie betrokken zijn, gaat het natuurlijk veel beter lopen. Verder wordt iedereen gestimuleerd om nieuwe stukken te schrijven, want daarvoor hebben we genoeg talent in de groep.'

SPECTACULAIR

Circle Percussion komt vanaf januari met zeven voorstellingen. Om te beginnen met de 'oude successen' *Kaguyahime* en *Falling Angels*, en vervolgens met een nieuwe serie *Drums of the World*, waarbij het Japanse en westerse slagwerk van Circle wordt gecombineerd met het Afrikaanse slagwerk van de Haagse slagwerkgroep Anumadutchi. Daarnaast produceert Circle voor Willem Jansens diens project Percussion Club deel I en deel II, waarin verder Hans Hasebos, Murk Jiskoot en Gijsbert Zwart. Circle-

leden Gabe Tarjan en Janwillem van der Poll brengen met *Toucher* een duo-voorstelling die slagwerk combineert met humor en theater. Met Danstheater Arena speelt Circle Percussion de voorstelling *Stoere Binken, Lekkere Meiden*. Een theatrale jeugdvoorstelling waarbij de dansers ook trommelen en de slagwerkers ook dansen.

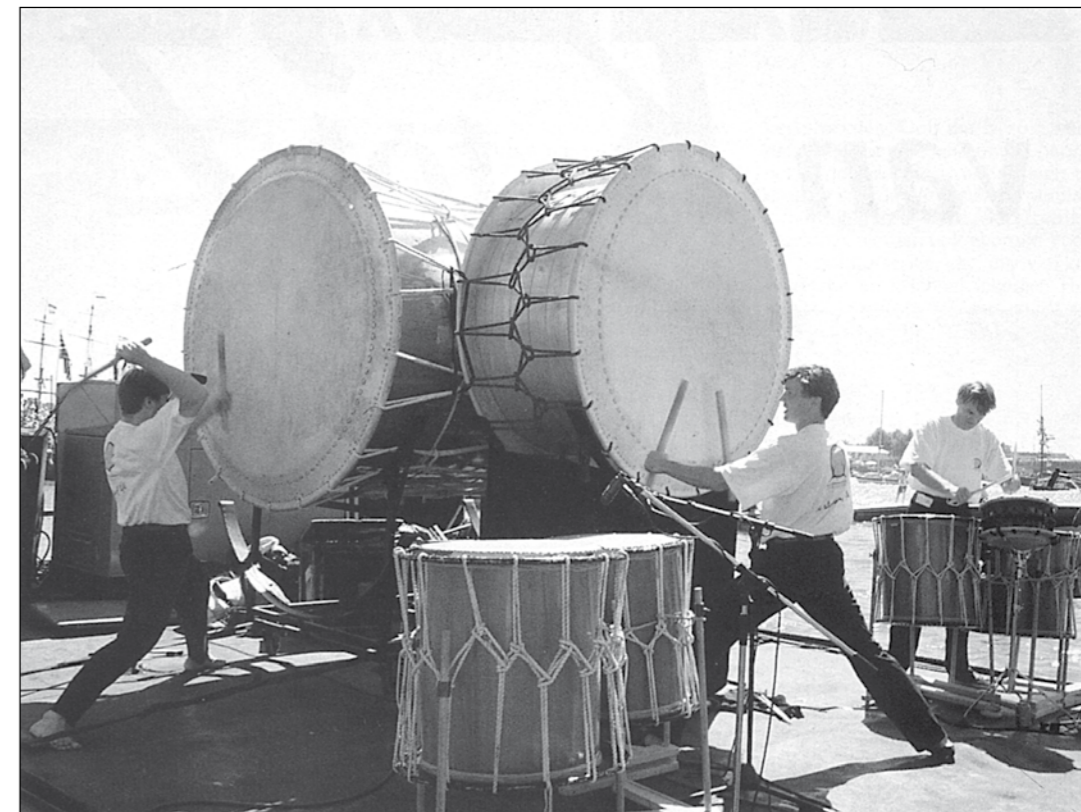
Naast deze voorstellingen is het gezelschap bezig met de ontwikkeling van twee nieuwe programma's. Een productie met schilder en muzikant Norman Perryman, waarbij tijdens het concert *live* geschilderde kunstwerken op de spelers en hun instrumenten worden geprojecteerd. Een voorproefje hiervan was vorig jaar te zien tijdens de Amsterdamse Uitmarkt in Paradiso. En tot slot staat een avondvullend concert op het programma met westerse en Japans slagwerk, grotendeels bestaand uit eigen composities. Betekent deze overvloed aan nieuwe projecten nu het einde van de commerciële presentaties?

GZ: 'We willen ons zoveel mogelijk richten op deze producties, maar ik denk wel dat die presentaties om economische redenen noodzakelijk zullen blijven.'

Wat moet ik me bij zo'n commerciële presentatie voorstellen?

Victor Oskam (VO): 'We doen het meeste via Joop van de Ende Evenementen, die op het moment onze grootste afnemer is. Onze taak is tijdens de presentatie van bijvoorbeeld een nieuwe auto, de feestvreugde te vergroten met optredens van hooguit een paar minuten. Dan zitten we in een showblok van een half uur of drie kwartier, waarbij achter elkaar de meest flitsende dingen gebeuren.'

GZ: 'Het is wel voorgekomen dat we binnen de minuut klaar waren. Dan

Circle Percussion opende *Sail 95* in Amsterdam. Hans Zonderop (l) en Gijsbert Zwart (r) bespelen de *okedo-o-daiko's*.

Tiekke van Breda

al veel stukken schrijft en soms adviezen geeft. Zij spelen alleen nog mee bij grote producties als *Kaguyahime*, maar aan het hele Japanse trommelhebben zij nooit echt meegedaan. Dat is met, zeg maar, de nieuwe lichter van de wereld. Toen ben ik er ook

petitie, die stevast 'training' wordt genoemd, wordt Spierings onder handen genomen door 'oude rot' Hans Zonderop.

René Spierings (RS): 'Het is ook echt sport. Dat merk je vooral als je het wat langer achter elkaar doet.'

Zijn jullie niet bang dat als je het zo bekijkt, het artistieke gedeelte in het gedrang komt?

VO: 'Je kunt er niet omheen dat een deel gewoon fysieke arbeid is. Zo lig je bij het stuk *Yatai-Bayashi* min of meer achterover, onder de trommel. Alleen al die houding vraagt heel veel van je lichaam. Daar moet je op trainen, met spiegels en een camera erbij. Daardoor vind je de beste stand en aanpak.'

RS: 'Dan denk ik bijvoorbeeld dat ik lekker bezig ben, maar als ik in zo'n spiegel kijk, denk ik: wat een geklungel. Ritmisch stelt het misschien niet zo veel voor, maar het is puur de beweging waar je aan moet werken.'

VO: 'We letten er op de houding en op de eenvormigheid van de bewegingen. Zo werd daarmee iemand gecorrigeerd die andere bewegingen maakte dan de anderen. Individuele vrijheid is mooi, maar vaak gaat het pas echt grooven als je allemaal op dezelfde manier slaat.'

SURINAMER OP KLOMPEN

In het programma *Drums of the World* speelt Circle Percussion Japans slagwerk en Anumadutchi Afrikaans.

Loopt zo'n 'etnisch' programma door Nederlandse klassieke slagwerkers niet het gevaar net zo over te komen als de spreekwoordelijke Afri-

kaan die in Zeeuwse klederdracht een klompdans doet?

RS: 'Je moet heel goed weten met welke traditie je bezig bent en proberen er een eigen stijl aan geven. Een Afrikaan loopt en beweegt heel anders dan wij, en een Japanner ook. Dat moet je niet gaan imiteren, want dan krijg je inderdaad de bekende Surinamer op klompen.'

VO: 'Mensen die het oppervlakkig bekijken, zien het als imitatie. Maar je neemt vooral principes over. Op een gegeven moment worden die dan zo eigen, dat ze jouw kleur krijgen.'

GZ: 'Als wij met Japanners spelen, zeggen die ook: je blijft altijd een westerse slagwerker. Zij zeggen dat wij door onze klassieke achtergrond meer verschillende klanken uit de trommels halen, en dat waarderen ze. Zo ontstaat door jarenlang Japans slagwerk te bestuderen toch een eigen aanpak. En die eigenheid vergroot je door zelf stukken te gaan schrijven.'

Is Japans slagwerk hetgeen waarmee Circle Percussion zich onderscheidt van de andere slagwerkgroepen in Nederland?

VO: 'Het is een erg belangrijk onderdeel.'

RS: 'Het hart (met Haags accent).'

GZ: 'Dat we authentieke Japanse instrumenten hebben en ook de speelvaardigheid erop, daarmee onderscheiden we ons zeker. Wij zijn echte specialisten geworden en dat haal je niet meer in. Ik zou ook niet graag overnieuw beginnen. Daarnaast geeft ook ons rijke verleden, met al die eigenzinnige producties en de brede samenwerking van de spelers, een dynamisch aspect aan Circle Percussion.'

'Iedereen bek dicht en we gaan verder.'

Ubo de Sitter

krijg je rook, licht en geluid. Circle Percussion! Boem, boem, boem, boem, en weg zijn we. Bij Van de Ende zeggen ze dat wij op dit moment de meest spectaculaire opening of sluiting van zo'n avond zijn.'

Zit er in de groep nog iemand van het oorspronkelijke Circle Ensemble?

Hans Zonderop (HZ): 'Jawel, Luuk Nagtegaal, en Arthur Cune, die voor-

bij gekomen, in 1984, en Gijsbert kwam een jaartje later.'

TRAINING

Klassiek slagwerker René Spierings is een van de jongere spelers die bij Circle Percussion in opleiding zijn voor Japans slagwerk. Hij speelt tevens bij Anumadutchi. Tijdens de re-